

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม

(Innovation Leadership)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร*

ดร.สุรัตน์ ดวงชาต**

รัชพล จอมไตรคุณ***

ปัจจุบันและอนาคต กระแสแห่งความคิดที่เกี่ยวข้องกับ นวัตกรรม (Innovation) ได้เขามามีอิทธิพลและมีบทบาทอย่างมากต่อมนุษย์และสังคม โดยหลายๆ แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับนวัตกรรมมีความเชื่อว่านวัตกรรมเป็นปรากฏการณ์ทางความคิดที่มุ่งหมาย สร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ เพื่อการขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจหรือถือเป็นกลยุทธ์ขององค์การที่ต้องการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน โดยการผลิตสินค้าหรือกระบวนการใหม่เพื่อสร้างความแตกต่าง เพื่อสร้างความสนใจจากลูกค้า ดังที่ Sternberg (2007, pp. 34-42) ได้กล่าวว่า บุคคลที่จะสามารถสร้างสรรค์ นวัตกรรมต้องเป็นผู้นำที่เชี่ยวชาญ (expert leaders) และเป็นความเชี่ยวชาญที่เกิดจาก **1) ภูมิปัญญา (wisdom)** ที่จะช่วยให้ผู้นำสร้างความสมดุลและเข้าใจถึงผลกระทบสั้นและระยะยาวของความคิดใหม่ **2) สติปัญญา (intelligence)** ที่จะช่วยในการวิเคราะห์ให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ **3) ความสร้างสรรค์ (creativity)** เป็นความสามารถในการสร้างความคิดใหม่โดยใช้ทักษะความคิดสร้างสรรค์ และ **4) สังเคราะห์ (synthesis)** เพื่อช่วยให้ความคิดสร้างสรรค์นั้นมองเห็นได้ ก่อให้เกิดเป็นนวัตกรรมและให้คนอื่นมองเห็นคุณค่า (Value)

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม (Innovation Leadership)

การเสริมสร้างให้มีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในทุกมิติของสังคมจะเป็นวิถีทางในการสร้างกระบวนการที่เป็นนวัตกรรมทั้งระบบ จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเชิงบวกต่อประเทศชาติ ชุมชน สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมในวงกว้าง โดยขั้นตอนแรกควรเริ่มต้นที่การปรับเปลี่ยนทัศนคติ หรือความเชื่อที่ผลต่อพฤติกรรม (Mindset) ของบุคคลก่อน เพื่อให้มีการคิดอย่างสร้างสรรค์ในเชิงบวก (Positive Creative Thinking) จะได้สร้างบรรยากาศให้เกิดการคิดเชิงนวัตกรรม (Innovative Thinking) มากกว่าที่จะคิดเพื่อบริหารจัดการนวัตกรรม (Management of Innovation) และหากสามารถคิดเชิงนวัตกรรมได้ จะส่งผลต่อโครงสร้างและวัฒนธรรมของสังคมไทยให้นำไปสู่การเป็นผู้นำด้านนวัตกรรมในที่สุด ซึ่ง อรอนงค์ โรจนวัฒน์บุลย์ (2553, หน้า 220) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาตัวแบบผู้นำเชิงนวัตกรรม และได้สรุปองค์ประกอบของผู้นำเชิงนวัตกรรมว่ามีคุณลักษณะที่สำคัญ 4 ด้าน คือ **1) ดานบุคลิกภาพ (Personality)** ประกอบด้วย ความมีคุณธรรม (Integrity), กล้าเสี่ยง กล้าเปลี่ยนแปลง (Risk Takers), มีจิตใจเปิดกว้างเป็นผู้ฟังที่ดี (Opened Minded), มีจิตวิญญาณผู้ประกอบการ (Entrepreneurial Instinct), ชอบความท้าทาย (Challenge Rule and Past Practices) และเชื่อในสัญชาตญาณ (Intuition Minded) **2) ด้านทักษะ (Skills)** ประกอบด้วย วิสัยทัศน์นำการเปลี่ยนแปลง (Visionary and Leading Change), การถ่ายทอด ความคิดสู่การปฏิบัติ (Alignment and Execution), ความสามารถในการเรียนรู้ (Capability to Learn), สนับสนุนในการกระตุ้นการสร้างนวัตกรรม (Encourage Innovation), ความคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking), การสร้างความไว้วางใจ (Trusted Influence), การขับเคลื่อนผลลัพธ์ (Drive Results and Outcomes) และการแก้ไขปัญหา (Problem Solving)

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำ, ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม

* ,*** อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต และหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

**นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

3) ดานบทบาทหน้าที่ (Roles) ประกอบด้วย บทบาทการเป็นผู้นำความคิด (Idea Champion), เป็นแบบอย่างที่ดี (Positive Role Model) บทบาทการเป็นผู้นำทีม, การมีส่วนร่วม (Team Leader, Participating), การสร้างบรรยากาศของการแห่งการเรียนรู้ (Creating Learning Organization), การเป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator), และหน้าที่การให้รางวัลความสำเร็จ (Reward Success) และ **4) ดานทางสังคม (Social Characteristics)** ประกอบด้วย การจูงใจผู้อื่น (Motivating Others), การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ (Communication), มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ (Emotional Intelligence), มีความรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate Social Responsibility), การสร้างเครือข่ายและสายสัมพันธ์ (Network and Connection) ของคประกอบคุณลักษณะของผู้นำเชิงนวัตกรรมในแต่ละด้าน มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงสอดคล้องกัน องค์ประกอบที่สำคัญที่สุดคือองค์ประกอบคุณลักษณะด้านทักษะ (Skills) ที่มีอิทธิพลต่อการผลักดันขับเคลื่อนให้เกิดการสร้างนวัตกรรมสูงสุด สอดคล้องกับทฤษฎีคุณลักษณะภาวะผู้นำ (Trait Theories) ที่กล่าวถึงคุณลักษณะที่ผู้นำจำเป็นต้องมี ได้แก่ มีการกำหนดเป้าหมายของกลุ่ม มีบรรทัดฐานและค่านิยมของกลุ่ม รู้จักสร้างและใช้แรงจูงใจ มีการบริหารจัดการ มีความสามารถในการปฏิบัติการ สามารถอธิบายได้เป็นตัวแทนของกลุ่ม แสดงถึงสัญลักษณ์ของกลุ่ม และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิชาติ สนธิสมบัติ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อภิชาติ สนธิสมบัติ เป็นอาจารย์สอนวิชา เช่น วิทยาศาสตร์เส้นใย กระบวนการย้อมสีขั้นต้นและขั้นสูง กระบวนการพิมพ์สิ่งทอขั้นต้นและขั้นสูง สารเคมีในงานเคมีสิ่งทอ วิศวกรรมโรงงานเคมีสิ่งทอ และวิทยานิพนธ์ เป็นต้น, หัวหน้าสาขาวิชาวิศวกรรมเคมีสิ่งทอ และผู้ช่วยคณบดีฝ่ายประกันคุณภาพและประชาสัมพันธ์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรีท่านเป็นบุคคลที่มีความมุ่งมั่นในการให้ความรู้ประสบการณ์ด้านเคมีสิ่งทอ ที่มีมากกว่า 28 ปีให้กับผู้ที่สนใจ ด้วยคำแนะนำอย่างมืออาชีพ และไม่ได้หวังผลกำไรตอบแทนเพียงมุ่งหวังให้อุตสาหกรรมพอกย้อมพิมพ์ตกแต่งสิ่งทอไทย ได้พัฒนาตัวเองอย่างต่อเนื่อง

ภูมิหลัง/ชีวิตประวัติ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชาวิศวกรรมสิ่งทอ คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ถนนรังสิต-นครนายก ตำบลคลองหก อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี 12110 (2533-ปัจจุบัน)

ประวัติการศึกษา

สถาบันการศึกษา	ปี พ.ศ.	วุฒิการศึกษาที่ได้รับ
คณะวิศวกรรมเทคโนโลยี สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล	2530-2533	วศ.บ. (วิศวกรรมเคมีสิ่งทอ) (เกียรตินิยมอันดับ 1)
Department of Textile Industries, The University of Leeds, Leeds, United Kingdom	2535-2536	M. Sc. (Textile Dyeing and Finishing) with Distinction
Department of Textile Industries, The University of Leeds, Leeds, United Kingdom	2536-2540	Ph.D. (Textile Chemistry)

สาขาวิชาการที่มีความชำนาญพิเศษ (นอกจากวุฒิมหาบัณฑิต)

- พอกย้อมพิมพ์ตกแต่งสิ่งทอ
- นาโนเทคโนโลยีในด้านสิ่งทอ
- การปรับปรุงและเพิ่มประสิทธิภาพในโรงงานพอกย้อมพิมพ์ตกแต่งสิ่งทอ

ย้อมพิมพ์ตกแต่งสิ่งทอ

- Research and Development ในด้านเคมีสิ่งทอ

และสารเคมีในงานอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง

- การผลิตเครื่องสำอางที่มีส่วนผสมของไมโครนาโนซิลค์

ประสบการณ์การทำงาน

การวิจัย

- เลื่อเกราะกันกระสุนจากไหม
  - A Utilization of Sericin and Fibroin Micro/Nanoparticles Finished on Single Jersey 100% Polyester Fibers Sportswear Shirts

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

- สิทธิบัตรนวัตกรรมและสิทธิบัตรสำหรับอาหารและเครื่องสำอาง
- เครื่องผลิตโฟมสำหรับการย้อมสีและตกแต่งสิ่งทอ

- การแก้ไขปัญหาในโรงงานพอกย้อมพิมพ์ตกแต่งสิ่งทอห้างหุ้นส่วนจำกัดบ้านฝ้ายพรหมชนะจังหวัด

เชียงใหม่บริษัทเอเชียโอเคที จำกัด จังหวัดเชียงใหม่บริษัทสยามบราเดอร์ จำกัด บริษัทคาร์เพทเมกเกอร์ (ประเทศไทย)

จำกัดจังหวัดขอนแก่น (2 โครงการ) ห้างหุ้นส่วนสามัญกาปอ (คณะบุคคล) จังหวัดเชียงใหม่บริษัทคาร์เพทเมกเกอร์

(ประเทศไทย) จำกัดจังหวัดขอนแก่น (2 โครงการ) บริษัทคาร์เพทอินเตอร์เนชั่นแนลประเทศไทยจำกัด (มหาชน)

จังหวัดปทุมธานีและบริษัทยูไนเต็ทเท็กซ์-โพลีเมิลส์ จำกัด จังหวัดนครปฐม (กำลังขออนุมัติโครงการ)

ความรู้ความสามารถ

- ที่ปรึกษาภายในประเทศของโครงการปรับปรุงประสิทธิภาพพัฒนาแรงงานด้านเคมีสิ่งทอของกรมพัฒนาฝีมือแรงงานกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมร่วมกับ Utah State University (USU) และ Consortium for International Development (CID) ตั้งแต่วันที่ 1 ธันวาคม 2540 ถึงวันที่ 30 พฤศจิกายน 2544

- ที่ปรึกษาโครงการวิจัยและพัฒนาระเบิดสายของสำนักงานวิจัยและพัฒนาการทหารกลาโหม สำนักงาน-ปลัดกระทรวงกลาโหม

- เป็นล่ามกิตติมศักดิ์ในการแปลแบบ Simultaneous ให้กับสมาคมผู้ผลิตเครื่องจักรและโรงงานเย็บผ้า (VDMA) เกี่ยวกับเทคโนโลยีเครื่องจักรสิ่งทอสมัยใหม่ในวันที่ 7-8 ตุลาคมพ.ศ. 2542 ณ โรงแรมแชงกรี-ลากรุงเทพฯ

- รับเชิญจาก สวทช. เป็นวิทยากรร่วมบรรยายในงานประชุมประจำปีของ สวทช. ในหัวข้อเรื่อง “นาโนเทคโนโลยีโอกาสทางธุรกิจ-สิ่งทอ” วันที่ 29 มิถุนายนพ.ศ. 2547 ณ ห้องประชุมใหญ่ สวทช. อุทยานวิทยาศาสตร์จ.ปทุมธานี

- ผู้ประเมินโครงการงานสนับสนุนการวิจัยพัฒนาและวิศวกรรมภาคเอกชน (CDP: Company Technology Development Program) ศูนย์บริหารจัดการเทคโนโลยีสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) (2 โครงการ) (2555)

- ผู้ทรงคุณวุฒิผู้ประเมินบทความด้านเกราะกันกระสุนของวารสารมหาวิทยาลัยนเรศวร (Naresuan University Journal) มหาวิทยาลัยนเรศวร (1 บทความ) (2555)

- ผู้ทรงคุณวุฒิผู้ประเมินบทความด้านเคมีสิ่งทอของวารสาร Songklanakarin Journal of Science and Technology มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (1 บทความ) (2555)

- ผู้ทรงคุณวุฒิผู้ประเมินบทความด้านเคมีสิ่งทอของวารสารวิชาการมทร.สุวรรณภูมิด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (1 บทความ) (2560)

- ผู้ประเมินคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตรสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

รางวัลผลงานดีเด่น

- ได้รับรางวัลเหรียญทอง (Gold Prize) จาก Korea Invention Promotion Association ในงาน Seoul International Invention Fair 2009 (SIIF 2009) ในหัวข้อเรื่อง "A Utilization of Sericin and Fibroin Micro/Nanoparticles Finished on Single Jersey 100% Polyester Fibers Sportswear Shirts"

- ได้รับรางวัล Silver Medal นวัตกรรมยอดเยี่ยมแห่งเอเชีย 1999

- ได้รับรางวัล Best ITAP Partnership Award จากสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.)

- ได้รับรางวัลนักวิจัยดีเลิศ จากโครงการเสื้อเกราะกันกระสุนจากเส้นใยไหม 100% จากกระทรวงกลาโหม/รางวัลชมเชย สภาวิจัยแห่งชาติ จากโครงการเสื้อเกราะกันกระสุนจากเส้นใยไหม 100%

- ได้รับประกาศนียบัตรร่วมโครงการพัฒนาฝีมือแรงงาน (5 ปี) จาก Utah State University, Center for International Studies (USU/CID) กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กระทรวงแรงงาน

- ได้รับวุฒิบัตรมีสิทธิ์ระดับเครื่องหมาย สงครามหุ่นระเบิด กิตติมศักดิ์จากกองทัพบกโครงการระเบิดสายทำลายสนามหุ่นระเบิด รถถัง

หลักการทํางาน

หลักการที่สำคัญในการทํางานเพื่อก่อให้เกิดนวัตกรรมของ ผศ.ดร.อภิชาติ สนธิสมบัติที่สำคัญ 4 ข้อ ดังนี้

1. การเปิดใจ (Openness) การสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ๆ ต้องเปิดใจยอมรับสิ่งใหม่หรือความคิดเห็นใหม่จากผู้อื่นที่เกี่ยวข้องในลักษณะของการเปิดพื้นที่ทางความคิดที่ไม่มุ่งเน้นการตัดสินถูกหรือผิด แต่จะต้องเป็นพื้นที่ความคิดที่ทุกคนรู้สึกอิสระและไม่มีข้อจำกัดเพื่อให้เกิดการระดมความคิดเห็น (Brainstorming) และร่วมกันกำหนดเป้าประสงค์ในการพัฒนาที่มุ่งสู่นวัตกรรม (Innovative Goal)

2. การมุ่งมั่นตั้งใจ (Willingness) มีความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะปฏิบัติงานให้บรรลุสู่เป้าประสงค์ในการพัฒนาที่มุ่งสู่นวัตกรรม โดยวิเคราะห์สถานการณ์และโอกาสในการสร้างนวัตกรรมใหม่เพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างและความเป็นไปได้ในการสร้างนวัตกรรม

4. การวิจัยและพัฒนา (Research & Development : R&D) เมื่อได้นวัตกรรมใหม่แล้วคิดค้นแนวคิด/วิธีการใหม่ๆ อย่างต่อเนื่อง ซึ่งเกิดมาจากการพัฒนาองค์ความรู้เดิมผนวกกับองค์ความรู้ใหม่และ

สถานการณ์ใหม่ที่เปลี่ยนแปลงไปผ่านกระบวนการวิจัยและพัฒนาเพื่อยกระดับสู่การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม

3. กล้าลอง (Taking Risk) ลองนำวิธีการหรือแนวคิดใหม่ๆ มาประยุกต์ใช้อย่างไม่มีข้อจำกัด จนกระทั่งเกิดผลลัพธ์เชิงประจักษ์จึงจะสามารถเรียกแนวคิดใหม่นั้นได้นั้นได้ว่าเป็นนวัตกรรม ต้องบริหารความเสี่ยงในการนำนวัตกรรมไปทดลองใช้

บทสรุป

ผศ.ดร.อภิชาติ สนธิสมบัติ ท่านมีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมและ

นับเป็นบุคคลที่สมควรได้รับการยกย่องในฐานะที่ท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในด้านการพอกย้อมพิมพ์ ตกแต่งสิ่งทอนาโน

เทคโนโลยีในด้านสิ่งทอการปรับปรุงและเพิ่มประสิทธิภาพในโรงงาน

พอกซ่อมพิมพ์ตกแต่งสิ่งทอ และการผลิตเครื่องสำอางที่มีส่วนผสมของไมโคร/นาโนซิลค์ซึ่งเป็นนวัตกรรมที่มีประโยชน์ต่อวงการสิ่งทอเป็นอย่างมาก และท่านได้เผยแพร่ความรู้ให้กับนักศึกษาและผู้คนที่สนใจได้เรียนรู้เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป ดังคำกล่าวของท่านที่ว่า “จะมุ่งมั่นในการสร้างนวัตกรรมเพื่อใช้ในการขับเคลื่อนธุรกิจให้กับ SMEs เน้นสร้างคุณค่าให้แก่ธุรกิจโดยเพิ่มสร้างความสามารถทางการแข่งขันเพื่อการเติบโตอย่างยั่งยืนตามนโยบายไทยแลนด์ 4.0”

เอกสารอ้างอิง

- อภิชาติ สนธิสมบัติ. (2561). *ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม*. วันที่ 31 มกราคม 2561. สัมภาษณ์.
- อรอนงค์ ไรจน์วัฒนบุญย์. (2553). *การพัฒนาตัวแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม*. วิทยานิพนธ์ ปร.ด. กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- Sternberg, R. J. (2007). *A systems model of leadership: WICS*. *American Psychologist*.

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี